

DR. FÜLE SÁNDOR

ny. főiskolai tanár

Budapest

Ködöböcz József: Lakóhelyünk Sárospatak és körzete

LAKÓHELYISMERETI TANÍTÁSI SEGÉDKÖNYV

Az alapos kutató új könyve – az előző nagyszámú értékes munkái között is – kiemelkedő alkotás. Sárospatakról és körzetéről ilyen átfogó munka még nem jelent meg. Az olvasók ebből a könyvből rendkívül sokat tanulhatnak. A gyermekek, a fiatalok tanáraik irányításával megtanulhatják a Sárospatakon élő, tanuló, tevékenykedő jeles magyar elődöktől az igazi haza- és népszerűtetet. Az olvasók a példák tömegével ismerkedhetnek meg, melyek azt tanúsítják, hogy munkával, alkotásokkal, ha kellett, harcokkal járultak hozzá egy-egy település, az egész ország előrehaladásához, fejlődéséhez. Az újrakezdés, az oly nehéz időkben is a túlélés, a szívós kitartás mintái a könyv egészében megtalálhatóak.

Ködöböcz József a könyv előszavában kimondja: *azt szeretné elérni, hogy a mai, a holnapi gyermekek, fiatalok eredményesebb neveléséhez, a pataki nevelőmunka szellemének megismertetéséhez hozzájáruljon.*

A könyv 11 fejezete mutatja, hogy a szerző igényes és nagy munkára vállalkozott. Az első három fejezet a lakóhelyismeret tanításához szükséges alapvető tudnivalókról szól. Majd a negyedik fejezet nemzetünk történelmében Sárospatak helyéről, jelentőségéről összegez fontos ismereteket. Az ötödik fejezet teljes feldolgozását adja Sárospatak történelmi emlékeinek, látható és tanulmányozható értékeinek. A hatodik fejezet Sárospatak az irodalom témában meggyőző bizonyítékait adja annak, hogy ezt a várost mindig az igazi magyar és európai műveltség szelleme töltötte be. A hetedik fejezet Sárospatak és az ének-zeneművészet, a nyolcadik fejezet a pataki szellem, a kilencedik fejezet Sárospatak híresebb emberei, neveltjei témában ad fontos ismereteket, kitűnő áttekintéseket.

A tizedik fejezetben a szerző Sárospatak 20. század végi művelődési tevékenységét dolgozza fel. Nem hiányoznak a legfrissebb és a sokatmondó adatok sem. Valamennyi sárospataki nevelési-oktatási intézmény, közművelődési intézmény, keresztyén egyház, civil szervezet, közösség, alapítvány működéséről lényeges tudnivalókat olvashatunk. A tizenegyedik fejezetben Sárospatak helye a magyar művelődés történetében témáról van szó. A könyvben leírtak mindenkit meggyőznek arról, hogy Sárospatak nagy területnek és kiterjedt rétegnek volt a világitótornya. Remélhetőleg ez az új évezredben is így lesz. A könyv befejező részében Sárospatak körzetéről (Bodrogolaszító Zalkodig) olvashatunk sokak által eddig nem ismert tényeket.

Ennek a könyvnek az olvasását nehéz abbagyni. A leírt tények, a szerző világos, hatásos elemzései, reális értékelései gondolkodásra készítetnek. A könyv olvasása közben belátható, hogy Sárospatak a magyar települések sorában valóban gyöngyszem! Évszázadokon keresztül nagy hatással volt Magyarország politikai életére, a magyar művelődés alakulására. A szerző számtalan tény-nyel bizonyítja, hogy Sárospatak szerves része és támogatója volt az előremutató magyar törekvéseknek.

Miről szól részleteiben Ködöböcz József alkotása? A Pataki „mivolt”-ról, Sárospatak kialakulásáról, földrajzi helyzetéről, történetéről, fontosabb települési jellemzőiről. A leírtak alapján minden olvasó szinte láthatja, hogy ez a különleges település rendkívül szerencsés helyen és sokrétű természeti szépség között (a zempléni „Sátoros” hegyek közelében, a Bodrog partján) alakult ki. A honfoglaló magyarok első csoportjai azonnal felismerték a táj értékeit. Itt korán megtelepedtek, és környékét is benépesítették. A könyvben bővebben olvashatunk arról, hogy Árpád fejedelem „Pata-

kot” *Ketel vezérnek* adományozta. A Ketelpataka név először Patak névre alakult, majd kibővült az ingoványos környékre utaló „Sáros” előtaggal.

Lenyűgözőek a város gazdasági, kulturális, várostörténeti fejlődéséről olvasható adatok. Ezek egészen az 1999. évig mutatják be a tanulságos fejlődéstörténetet. A város gazdasági szerepét (bányák, bortermetelés, kert- és fazekaskultúra stb.) bemutató alfejezetek tényei a tájékozatlanabb olvasó által alig-alig ismertek. Az iskolai környezetismeret oktatása során a könyvből is sok ismerettel és a településhez, a hazához kötődő érzelmekkel gazdagíthatók a tanulók, a gyermekek.

A szerző a város művelődéstörténetének fejlődését részletezi a legjobban. Határozottan vallja, hogy Patak a magyar művelődésben különösen fontos szerepet töltött és remélhetőleg tölt is be. A XV. század végi pataki iskoláról, a református kollégiumról, a teológiáról, az 1857-ben indult híres pataki tanítóképzésről, a pataki nevelés jellemzőjéről, értékeiről és hagyományairól irtak egyértelműen bizonyítják, hogy Patak méltó a „Bodrogparti Athén” elnevezésre is.

Ködöböcz József a pataki művelődés halkszavú, szerény harcosa. Rendkívüli tudással, akaratral, kitartással, erős hittel, meggyőződéssel végzi minden munkáját. Ezek a tulajdonságai a könyv egészében megmutatkoznak.

A könyv 77. oldalától lebilincselő tény- és érzelemgazdagsággal ír Patakról, mint szellemi várról, a magyar nemzeti művelődés és haladó gondolkodás egyik fontos bástyájáról. Megfogalmazza (szerintünk ez a könyv legfontosabb gondolata): *Sárospatak nagy érdeme, hogy a magyar nép, elsősorban – mint a vidék központja – az északkeleti országrész népe számára felemelkedési, művelődési lehetőséget biztosított, a táj népi kultúráját az európai kultúra részévé tette... munkásságával a magyarság fennmaradását is szolgálta.*

A szerző a könyv számos részében foglalkozik *I. Rákóczi György és felesége, Lorántffy Zsuzsanna* Patakra és környékére ható áldásos tevékenységével. A könyvben még nem szerepelhet az a tény, hogy 2000. októberében Lorántffy Zsuzsanna születésének 400 éves évfordulóját, egy nemzetközi konferencián Patakon ünnepeltük. A konferencia anyaga két kötetben megjelent, és sokat nyújthat Sárospatak és körzete történetének tanításához. (Erdély és Patak fejedelemszövege, Lorántffy Zsuzsanna. I-II. kötet. Szerk.: Tamás Edit. Sárospatak, 2000.)

Ködöböcz József könyvében sokat ír a református kollégium és a Comenius Tanítóképző Főiskola történetéről. Ez utóbbival kapcsolatosan büszkén említi, hogy 2000. január 1-jétől ez a főiskola a Miskolci Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karaként működik.

A könyvben megismert tények alapján meggyőződésünk lehet, hogy a sárospataki művelődés, és ennek hatására egy nagyobb terület gazdasági, társadalmi, kulturális fejlődése a XXI. század elején biztos alapokon áll. Ez jó érzéssel töltheti el azokat, akik – a könyvben bemutatott elődök példáját is követve – napjainkban küzdenek a művelt Magyarországért, azon belül Sárospatak és körzetének műveltségéért, azért, hogy itt gazdag és boldog magyar települések legyenek. Biztosítsák az ifjúság, a magyar emberek, az Európai Unió népeinek szintjére történő felemelkedését. Ködöböcz József a ma is küzdők, a használni akarók közé tartozik! Könyvével ezt meggyőzően bizonyítja.

A könyv (281. oldalán) a szöveget kiemelve írja. Az elérendő cél mindig így volt: *hűség a hithez, a haza ügyéhez, a közösség hagyományaihoz, a használni akarás, a nép, a nemzet, az ember szolgálata.*

Biztosak lehetünk abban, hogy a Sárospatakról és körzetéről írt kiemelkedően értékes könyv eléri célját, nagy hasznára lesz a 21. századi magyar nevelésnek.

Ködöböcz József: Lakóhelyiink Sárospatak és körzete. Sárospataki Népfőiskolai Egyesület. Sárospataki Nyomda Kft. Sárospatak, 2000. 331. p.